

Oana BORȘ

De la Vahtangov la Lady Di

Elev al Școlii „Șciukin” din Moscova, continuatoare a tradiției vahtangoviene, Petru Vutcărău pleacă de la ideea că: *„Textul este o informație pe care cei care cunosc limba o asimilează, dar teatrul nu se oprește aici. Teatrul are limbajul său. Și ceea ce am învățat eu de la Șciukin a fost să fiu, atunci când joc, și pe înțelesul celui care nu cunoaște limba.”* Dezvoltarea sa ulterioară, prin spectacolele realizate la Teatrul „Eugen Ionescu” din Chișinău, dă imaginea unei preocupări acerbe asupra expresivității teatrului, asupra formei de redare ce atinge de la dimensiunea grotescă (*Revizorul* de Gogol) până la un anume filon poetic, ce transpare în spectacole mai recente (*Mașinăria Cehov* de Matei Vișniec). Un mod de comunicare materializat printr-o limbaj cu dimensiune vizuală, un limbaj creativ. Însă nu forme în sine, ci unele care absorb adânciri ideatice ale textului, demne de un regizor care are ce spune.

Vutcărău vădește o preocupare deosebită pentru detaliu. Detaliul construcției de personaj care este, pentru el, univers de explorat. Desenează tipologii, din care compune apoi scenele și lasă acțiunea să se insinueze pe lângă ele. Acesta ar fi și modul de construcție al spectacolului *Lupii și oile* de Ostrovski, produs de Teatrul „Maria Filotti” din Brăila, pe care îl realizase anterior și la teatrul său din Chișinău.

Sprijinindu-se și pe talentul scenografei Stela Verebceanu, cu care regizorul lucrează în ultimul timp, Vutcărău pare a se juca experimentând, dirijând cu ironie acțiunea, într-un iureș de gaguri, de improvizații comice spumoase. Parte dintre personaje par desprinse din tablouri expresioniste, altele poartă cu ele dimensiunea strict realistă, în funcție de caracteristicile pe care regizorul dorește să le confere. Ceea ce revine actorilor brăileni este a da consistență, a umple formele. Lucru destul de dificil, pentru că presupune un mecanism invers, ei trebuind să justifice din interior forma desenată extrem de riguros și fixată exact prin gest și intonație.

Prezența Meropei Davâdovana domină scena. Caracter puternic, dominator ea învâрте toate lucrurile. Rochie neagră cu crinolină, bonetă, dantele, pene, machiajul ca o mască ce accentuează trăsături. Se sprijină de un baston, a cărui bătaie în podea impune un ritm sacadat, asemănător cu cel indus de frazare. Gesturile sunt pe măsură, puternice, scurte, fără volute. Pare cea mai complexă arhitectură de personaj din spectacol. Pentru Simona Gurgu, acest rol este unul de compoziție. Deci o dublă dificultate. Și dacă la început este copleșită de sarcina pe care o are, fiind vizibilă concentrarea în a-și păstra eroina în registrul impus de către regizor, pe parcurs reușește să dea densitatea personajului.

Tot o construcție dificil de realizat este și pentru Valentin Terente rolul lui Apollon Murzavetki. Ceea ce reușește este mai lipsit de consistență, cu toate că schița personajului este de un comic savuros, cu improvizații pe măsură, născute pe canavaua tipologică a bețivului.

În deplin consens cu personajele pe care le interpretează sunt Mihaela Trofimov și Emilian Oprea. Cochetă, frivolă *Evlampia Kupavina* (Mihaela Trofimov)

Simona GURGU.

este o apariție unduitoare, șarmantă, ce își folosește din plin inteligența feminității. O eroină la pol opus celei interpretate într-o altă premieră a teatrului, *Plaja* de Peter Asmunsen, a cărei contorsionare interioară transmitea o vulnerabilitate și o straniețate speciale. Cele două roluri așa de apropiate în timp, căroro actrița reușește să le imprime personalitate, dau măsura talentului său. Un alt partener din *Plaja* și el se pare la fel de talentat, este Emilian Oprea, interpretul rolului Vasili Ciugunov. Fante, impostor-îndrăgostit, rostește vorbele rostogolit sau accentuat atunci când trebuie, este degajat, sigur pe el, căci este singurul, alături de Murzavețkaia care știe cum să manipuleze, dar mai are un atu: știe cum să o domine și pe ea.

Așa cum și-a conceput Petru Vutcărău spectacolul, celelalte personaje sunt mult mai ușor de întrupat de către actori, toate având câte o temă dominantă de urmărit, definitoare de caracter, și toate având în spate o ludicitate născută parcă din dorința de face cât mai palpitantă partea latentă a lucrurilor. De altfel, tot spectacolul este urmărit de ironia cu care regizorul mută personajele-piese de joc pe tabla de șah a comediei lui Ostrovski, realizând o montare cu viață, cu haz, deconectantă.

*

O altă premieră a Teatrului „Maria Filotti”, *Lady Di* de Tomislav Zajec, este un spectacol pe un text contemporan, scris în 1998, de către un tânăr dramaturg croat. De altfel, privind stagiunea teatrului brăilean se poate vorbi de varietate tematică în ceea ce privește propunerile de text, de abordări estetice diferite, date de regizori situați stilistic în zone neconvergente, dar și de calitate. Toate acestea

Însumate presupun atragerea publicului, chiar a unor categorii distincte, target-ul oricărui director de teatru.

Piesa lui Tomislav Zajec este o disertație despre criza identității resimțită astăzi. Într-o societate a comunicării generalizate, lumea reală se dizolvă, simțul realității este pierdut. Viețile noastre sunt infestate cu viețile altora, în a căror existență pătrundem inconștient până în amănunt, devenind coparticipanți ai bucuriilor sau dramelor lor. Este destul de ușor, astfel, a ne transforma existența într-o formă hibridă. De aici pleacă și Tomislav Zajec în exercițiul său dramaturgic (temă de clasă la Academia de Arte Dramatice), construit pe o canava simplă: John Smith, un mecanic cu personalitatea dedublată, își trăiește propria viață, iar în imaginar pe cea a prietesei Diana. Un conflict mărunț (clientul lui Smith, Patrick Bennet, ofensat de faptul că Smith i-a zgâriat mașina, un Jeep Cherokee – o zgârietură „de peste doi centimetri pe aripa stângă, peste 2 centimetri!, cu lățimea de, incredibil!, 0,4 milimetri“ – dar și de atitudinea travestitului Smith), declanșează un lanț de incidente care se termină cu moartea tuturor personajelor. Autorul îmbracă totul într-o farsă, una tragicomică. Comicul vine din ironia cu care autorul privește noile valori sacrosante astăzi, de exemplu, importanța unui Jeep Cherokee, iar tragicul din incapacitatea fiecăruia de a înțelege realitatea celuilalt, dar și din ideea subiacentă că, indiferent de poziția socială, o existență poate să fie spulberată de nefericire, la fel de ușor.

Regizorul Dan Tudor merge pe un drum care deturneză, încă din început, sensul piesei, plasându-l într-o zonă minoră. Pentru că alege, ca mod de reprezentare, metafora. Recurge la prezența fizică a prietesei Diana care preia o parte din monologul lui Smith, își spune povestea direct, și în același timp, prin intermediul lui Smith a cărei apariție este (de ce oare?) sub semnul unei stări de transă. Și astfel, spectacolul unidirecționează, accentul cade doar pe problemele de viață ale prietesei, celelalte conotații ale piesei (criza personalității dedublate, lupta cu propriile fantasme și cu cei din jur, raportul cu lumea reală, sinonimia de destine într-o societate bolnavă) fiind estompate, iar utilitatea unei astfel de viziuni, de neînțeles.

Nu se poate spune însă că nu există un profesionalism al ansamblului, fie în ceea ce privește compoziția spectacolului, fie în ceea ce privește interpretarea rolurilor. Liliana Ghiță (fosta soție, *Kathie Lee*), Cornel Cîmpoae (patronul garajului, *Will Kronk*) și George Țoropoc (clientul, *Patrick Bennet*), fără a avea partituri generoase, sunt prezențe ce se încadrează în contextul impus de către regizor. Așa cum, tot din context, face parte și ideea scenografică (Doru Zanfir), având chiar funcție semnificativă: personajele principale aici, Smith și Lady Di, ies dintr-o cutie-dulap, din oglinzi sparte, ca revelare a unei identități care nu se mai regăsește, reflectând în cioburi despărțirea sinelui de sine.

Notă:

* Angelina Roșca, *Teatralitate pre și post Vahtangov*, Editura Epigraf, 2003.

Teatrul „Maria Filotti”, Brăila:

– Lupii și oile de Nikolai Ostrovski. Regia: Petru Vutcărau. Scenografia: Stela Verebceanu. Muzica: Marian Stârcea. Cu: Simona Gurgu, Valentin Terente, Ramona Gângă, Mihaela Trofimiv, Ludmila Filip, Mircea Valentin, Emilian Oprea, Bujor Macrin, Liviu Pintileasa, Jarcu Zane, Ana Zubcu, Marius Manole.

– Lady Di de Tomislav Zajec. Traducerea: Andreea Vulpe și Cristian Juncu. Regia și ilustrația muzicală: Dan Tudor. Scenografia: Doru Zanfir. Cu: Bujor Macrin, Liliana Ghiță, Cornel Cîmpoae, George Țoropoc, Ramona Gângă.